

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА СПРОВЕДЕНИ АКТИВНОСТИ
СОГЛАСНО ПРОГРАМАТА ЗА
ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ОД ХИВ
ИНФЕКЦИЈА
Р. С. МАКЕДОНИЈА 2025 ГОДИНА**

ОДДЕЛ ЗА ЕПИДЕМИОЛОГИЈА НА ЗАРАЗНИ ЗАБОЛУВАЊА
ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Скопје, април 2026 година

Содржина

„Надминување на нарушувањата, трансформирање на одговорот кон СИДА“ - Светски ден за борба против СИДА 2025	3
СОСТОЈБА СО ХИВ/СИДА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	5
1. Состојба со ХИВ/СИДА во Р. С. Македонија во 2025 година	5
2. Кумулативни податоци со ХИВ/СИДА во Р. С. Македонија	7
РЕЗУЛТАТИ ОД МОДЕЛОТ НА МЕТОД НА ИНЦИДЕНЦА.....	11
АКТИВНОСТИ ЗА ТЕСТИРАЊЕ И ЕДУКАЦИЈА КАЈ ОПШТА ПОПУЛАЦИЈА.....	12
Центри за јавно здравје.....	12
Институт за јавно здравје	13
ХИВ тестови изработени во 2025 година во Здравствени установи во	13
ЗАКЛУЧОЦИ	15
ПРЕПОРАКИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА СОСТОЈБАТА И НАДЗОРОТ.....	16

„Надминување на нарушувањата, трансформирање на одговорот кон СИДА“ - Светски ден за борба против СИДА 2025

Глобалниот одговор на ХИВ е во опасност, иако ХИВ останува главен јавно-здравствен проблем што погодува милиони луѓе ширум светот. Светскиот ден за борба против СИДА потсетува на важноста од заеднички напори во справување со ХИВ/СИДА – здравствен, социјален и општествен предизвик.

Преглед на ХИВ и СИДА во светот¹

ХИВ инциденца

1,3 милиони [1,0-1,7 милиони] луѓе се инфицирале со ХИВ во 2024 година. Вкупно 120.000 [83.000-170.000] деца се инфицирале со ХИВ во 2024 година. Бројот на луѓе кои се инфицирале со ХИВ се намалил на 0,16 [0,13-0,21] на 1000 неинфицирано население во 2024 година од 0,32 [0,25-0,40] во 2010 година. Од почетокот на епидемијата, 91,4 милиони [73,4 милиони-116,4 милиони] луѓе се инфицирале со ХИВ.

Смртност поврзана со ХИВ

Во 2024 година, 630.000 [490.000–820.000] луѓе починале од причини поврзани со ХИВ на глобално ниво. Од 2010 година, смртните случаи поврзани со ХИВ се намалени за 54%. Глобалната епидемијата на ХИВ е намалена за 70% починати од ХИВ во 2024 година, во однос на 2004 година, кога е забележан врв на епидемијата. Во 2024 година, бројот на починати деца со ХИВ е 75.000.

ХИВ продолжува да биде главно глобален јавно здравствен проблем, вкупно луѓе што живеат со ХИВ изнесува 44,1 милиони.

Каскади за тестирање, третман и супресија на вирусното оптоварување кај сите луѓе кои живеат со ХИВ (95–90–86).

Приближно 40,8 милиони [37,0-45,6 милиони] луѓето живеат со ХИВ до 2024 година. Бројот на деца кој живеат со ХИВ, на возраст од 0-14 години, изнесува просечно – 1,4 милиони [1,1–1,8 милиони].

До 2025 година, 95% од луѓето кои живеат со ХИВ треба да го знаат нивниот ХИВ статус.

- Во 2024 година, 87% од луѓето кои живеат со ХИВ го знаеле нивниот статус. За да се постигне целта, дополнителни 3,2 милиони луѓе кои живеат со ХИВ треба да бидат свесни за нивниот ХИВ статус.

Луѓето кои живеат со ХИВ примаат антиретровирусна терапија (90).

- Во 2024 година, 77% од луѓето кои живеат со ХИВ примале антиретровирусна терапија. За да се постигне втората цел, дополнителни 5,2 милиони луѓе кои живеат со ХИВ треба да го знаат својот статус и да имаат пристап до антиретровирусна терапија.

¹ **HIV data and statistics** - <https://www.who.int/teams/global-hiv-hepatitis-and-stis-programmes/hiv/strategic-information/hiv-data-and-statistics>

Луѓе кои живеат со ХИВ со супресија на вирусното оптоварување (86).

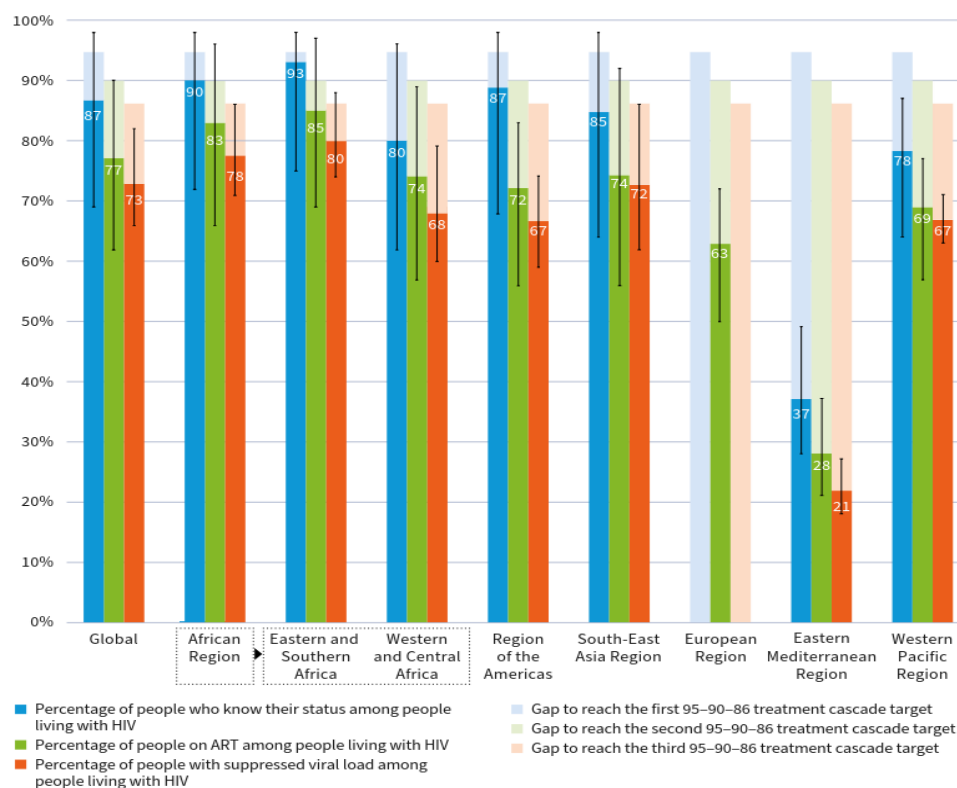
- Во 2024 година, 73% од луѓето кои живеат со ХИВ потиснале супресија на вирусното оптоварување. За да се постигне третата цел, дополнителни 5,2 милиони луѓе кои живеат со ХИВ треба да го знаат својот статус, да имаат пристап до антиретровирусна терапија и да имаат супресија на вирусното оптоварување.

Преглед на ХИВ и СИДА во Европа²

- Се проценува дека 3,2 милиони [2,8–3,4 милиони] луѓе живееле со ХИВ во 2024 година, од кои 63% примале терапија. Се проценува дека 2 милиони луѓе примале антиретровирусна терапија во 2024 година.
- Се проценува дека 160.000 [130.000–180.000] луѓе се инфицирале со ХИВ во 2024 година; стапката на нови инфекции останала 0,17 на 1000 неинфицирано население во 2024, исто како и во 2010 година.
- 51.000 [39.000–62.000] смртни случаи се припишуваат на причини поврзани со ХИВ во 2024 година, што претставува зголемување од 37% во споредба со 2010 година.

Прогрес кон постигнување на целите од каскадата (95–90–86) меѓу ЛЖХИВ, по СЗО регион (*Извор: СЗО)

Progress towards achieving the HIV testing, treatment and viral load suppression cascades targets among people living with HIV, globally and by WHO region, 2024

² HIV statistics, globally and by WHO region, 2025 - https://cdn.who.int/media/docs/default-source/hq-hiv-hepatitis-and-stis-library/who-ias-hiv-statistics_2025-new.pdf

СОСТОЈБА СО ХИВ/СИДА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1. Состојба со ХИВ/СИДА во Р. С. Македонија во 2025 година

Во 2025 година, пристигнати се пријави за 41 новорегистрирано лице на ХИВ/СИДА во Република Северна Македонија, што претставува инциденца од 2,1 на 100.000 жители.

Бројот на случаи во 2025 година е помал за 24,1% споредено со 2024 година кога беа регистрирани 54 случаи. Во споредба со просекот ($n=46$) од десетгодишен период (2016-2025), се регистрира намалување од 10,9%.

Во 2025 година, од регистрираните случаи, 39 се од машки пол, 2 од женски пол.

Возраста на случаите не отстапува значително од возрасната дистрибуција од предходно пријавените случаи. Просечната возраст на новите случаи е 35,2 години (SD 10,3 години), а е во опсег од 23 до 64 година, 73,2% од случаите се на возраст од 20 до 39 години.

Графикон 1. Дистрибуција според возраст на новорегистрирани случаи на ХИВ/СИДА, Република Северна Македонија, 2025 година

Од анализата на пристигнатите пријави се забележува дека во однос на веројатниот ризик за стекнување на ХИВ инфекција (достапен податок за 35 лица), регистрирани 5 лица со хетеросексуална трансмисија и 30 лица од MSM популацијата.

Бројот и пропорцијата на регистрирани случаи кај MSM го следи трендот од претходниот период, она што загрижува е порастот на преваленцата на ХИВ кај оваа популација. Според резултатите од последното истражување од 2018 година³, кај мажите кои имаат секс со мажи во Скопје, проценетата преваленца е 5,4% (95%CI 1.8-9,0%), што значи дека во Р.С.М за прв пат се регистрира концентрирана епидемија кај одредена популациона група.

³ ИЗВЕШТАЈ од биобихевиоралното истражување и процена на бројноста на популацијата на мажи кои имаат секс со мажи во Скопје, Македонија: Микиќ В. Кузмановска Г. Кочински Д. et all, Институт за јавно здравје на Република Македонија, 2018. ISBN 978-608-235-053-0; COBISS.MK-ID 109184266

Од случаите во 2025 година, најголем дел (n=16) се со место на живеење во Скопје со инциденца од 2,6/100.000 жители, а во Тетово и Охрид се регистрирани по 3 случаи со инциденца од 1,8/100.000 жители и 5,4/100.000 жители соодветно. Останатите случаи се регистрираат како спорадични случаи во 13 градови од Р.С. Македонија. Два случаи во 2025 се странски државјани. Дистрибуцијата на случаите дијагностицирани во 2025 е претставена во Табела 1.

Вкупната инциденца на ХИВ во 2025 година изнесува 2,1/100.000 случаи што е значително помалку од инциденцата во земјите на ЕУ/ЕЕА каде стапката на нови дијагнози во 2024 била 11,8/100.000 жители⁴.

Табела 1. Дистрибуција според место на живеење на новорегистрирани и починати случаи на ХИВ/СИДА, Република Северна Македонија, 2025 година

Место на живеење	ХИВ	СИДА	Вкупен број во 2025	Инциденца/ 100.000	Починати од СИДА
Скопје	10	6	16	2,6	1+1*=2
Тетово	3	0	3	1,8	
Охрид	2	1	3	5,4	0+2*=2
Кочани	1	1	2	5,1	
Прилеп	1	1	2	2,3	
Струга	1	1	2	3,8	
Виница	2	0	2	13,8	
Дебар	1	0	1	5,2	
Гостивар	0	1	1	1,2	1
Кичево	1	0	1	2,5	
Крива Паланка	1	0	1	4,7	
Куманово	1	0	1	0,8	
Битола	0	1	1	1,1	
Делчево	1	0	1	5,0	
Пробиштип	1	0	1	7,5	
Велес	1	0	1	1,7	
Струмица	0	0	0	0,0	0+2*=2
странец	1	1	2		1
Р.С.Македонија	28	13	41	2,1	3+5*=8

*Пријавени како новорегистрирани случаи во периодот 2014-2024 година

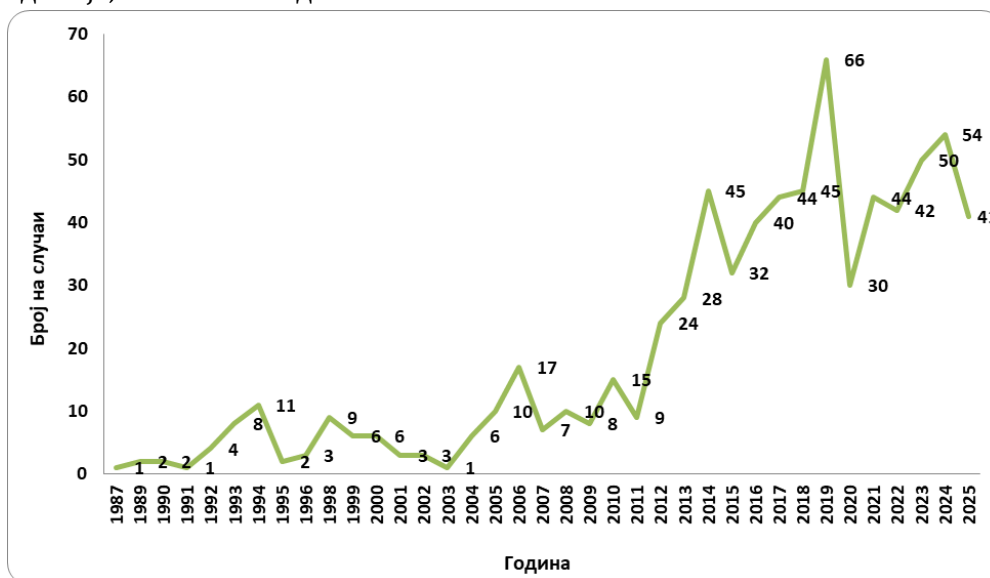
Во 2025 година, регистрирани се 8 смртни случаи поврзани со СИДА, од кои пет се кај лица пријавени во периодот 2014-2024 година.

⁴ HIV/AIDS surveillance in Europe 2025 – 2024 data. Достапен на: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/hivaids-surveillance-europe-2025-2024-data>

2. Кумулативни податоци со ХИВ/СИДА во Р. С. Македонија

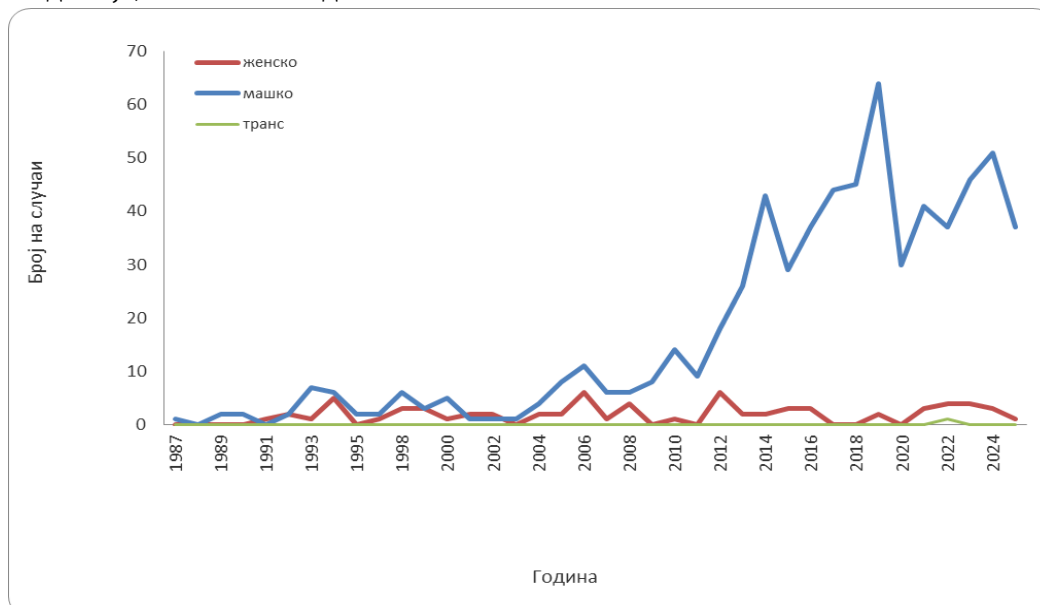
Република Северна Македонија е земја со ниска преваленца на ХИВ, од 1987 до крај на 2025 се регистрирани 729 случаи на ХИВ/СИДА, но во последните години се бележи нагорен тренд, така што 31,7% од сите случаи се регистрирани во последните пет години (Графикон 2).

Графикон 2. Дистрибуција на случаи на ХИВ/СИДА, Република Северна Македонија, 1987-2025 година

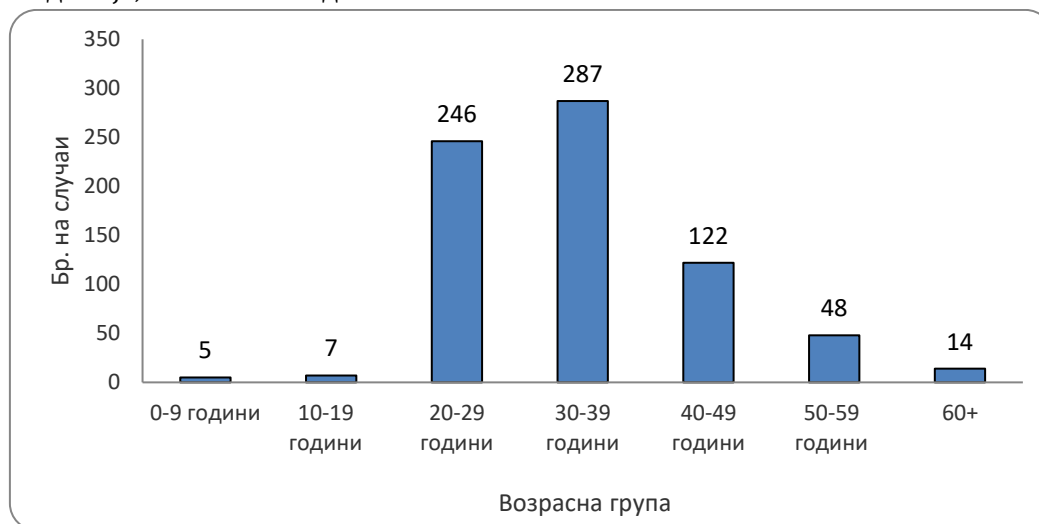
Кумулативно, од регистрираните случаи, 656 (90,0%) се од машки пол и 72 (9,9%) од женски пол. Високото пропорционално учество на машки лица во бројот на новорегистрирани случаи е тренд во изминатите 15 години (Графикон 3).

Графикон 3. Дистрибуција на случаи на ХИВ/СИДА по пол, Република Северна Македонија, 1987-2025 година

Просечната возраст на регистрираните случаи кога била поставена дијагнозата е 34 години (SD 10,1; опсег од 0-85 години). Дистрибуцијата по возраст укажува дека најзафатени се сексуално активни лица на возраст од 20-39 години кои чинат речиси три четвртини од дијагностицираните случаи (73,1%, n=533). На млади на возраст до 19 години отпаѓаат помалку од 2% (Графикон 4).

Графикон 4. Дистрибуција на случаи на ХИВ/СИДА по возраст, Република Северна Македонија, 1987-2025 година

Во периодот од 1987 до 2025 година, вкупно 140 од дијагностицираните лица во Р. С. Македонија починале поради причини поврзани со СИДА, што претставува стапка на смртност од 19,2%.

Со воведувањето на антиретровирусната терапија, преживувањето на лицата кои живеат со ХИВ е значително подобро, во последните 10 години од 447 регистрирани случаи регистрирани се 52 смртни случаи што претставува стапка на смртност од 11,4%.

Графикон 5. Дистрибуција на случаи на ХИВ/СИДА по година на дијагноза и смрт од причини поврзани со ХИВ/СИДА, Република Северна Македонија, 1987-2025

Кумулативно, најголем број од случаите се со место на живеење во Скопје (n=330) (Табела 2).

Табела 2. Географска дистрибуција, вкупен број и починати од СИДА, Република Северна Македонија, 1987-2025

Град	Вкупно 1987-2025	ХИВ	СИДА	Починати
Скопје	330	230	100	53
Тетово	42	16	26	17
Прилеп	34	22	12	7
Штип	32	22	10	7
Куманово	32	22	10	5
Битола	28	18	10	2
Охрид	27	16	11	9
Велес	23	15	8	4
Струмица	19	14	5	4
Гостивар	19	13	6	2
странец	19	9	10	5
Кочани	17	11	6	3
Кавадарци	14	9	5	2
Струга	10	6	4	2
Кичево	9	2	7	5
Пробиштип	9	4	5	1
Дебар	8	5	3	2
Делчево	8	5	3	1
Виница	7	3	4	2
Крива Паланка	6	4	2	2
Свети Николе	5	3	2	1
Богданци	4	3	1	0
Берово	3	2	1	0
Гевгелија	3	2	1	0
Радовиш	3	1	2	0
Демир Хисар	2	1	1	1
Демир Капија	2	1	1	0
Дојран	2	1	1	1
Кратово	2	1	1	1
Македонски Брод	2	2	0	0
Неготино	2	2	0	0
Ресен	2	2	0	1
Валандово	1	1	0	0
Македонска Каменица	1	0	1	0
Пехчево	1	1	0	0
нп	1	1	0	0
ВКУПНО	729	470	259	140

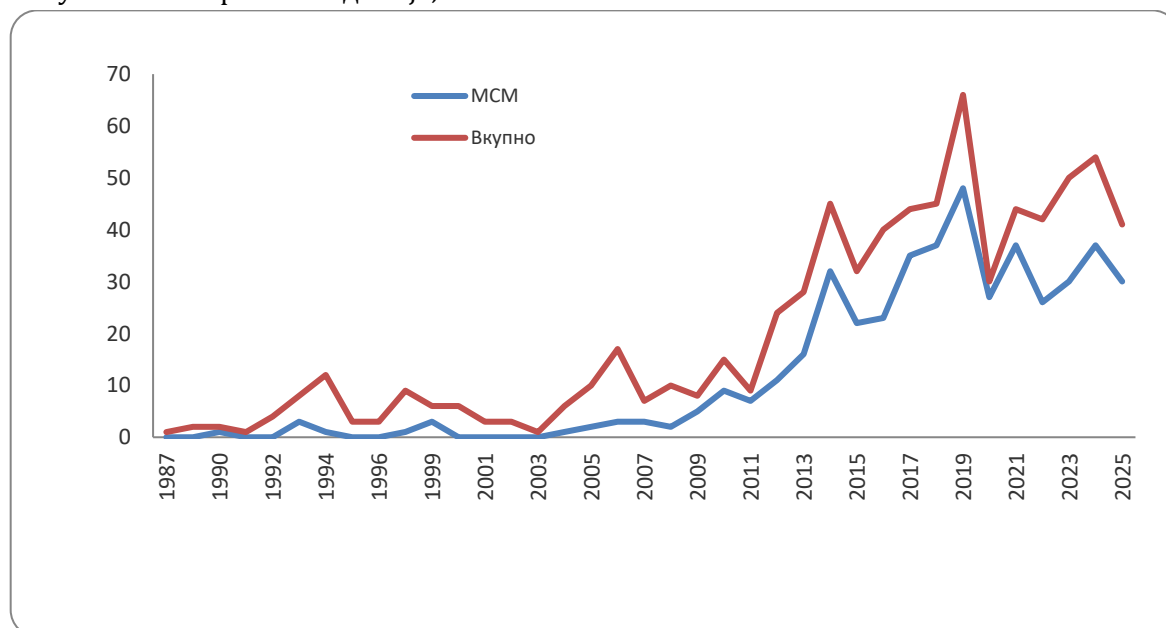
Кумулативно според начинот на трансмисија, најголем број од случаите (61,5%) се кај мажи кои имале секс со маж, хетеросексуалниот начин на пренос е регистриран кај 225 случаи, лица кои инјектираат дроги учествуваат со 1,7%, а 6 случаи (0,9%) се регистрирани кај лица со вертикален пренос од мајка на дете.

Табела 3. Дистрибуција на случаи на ХИВ/СИДА по според начин на трансмисија, Република Северна Македонија, 1987-2025

НАЧИН НА ТРАНСМИСИЈА НА ЛИЦАТА СО ХИВ/СИДА	ВКУПНО	ПРОЦЕНТ
МСМ	454	62,3
Хетеросексулен пат на пренос	228	31,3
Лица кои инјектираат дрога	12	1,6
Вертикален пренос (мајка на дете)	6	0,8
Хемофиличари	5	0,7
Непознат начин на пренос	24	3,3
ВКУПНО	729	100,0

Слично како и во останати земји од европскиот регион, во Р.С.Македонија, мажи кои имаат секс со мажи се изложени на поголем ризик од ХИВ инфекција, во последните 10 години 72,4% од регистрираните случаи се кај мажи кои имале секс со мажи.

Графикон 6. Дистрибуција на случаите на ХИВ според начин на трансмисија, Република Северна Македонија, 1987-2025

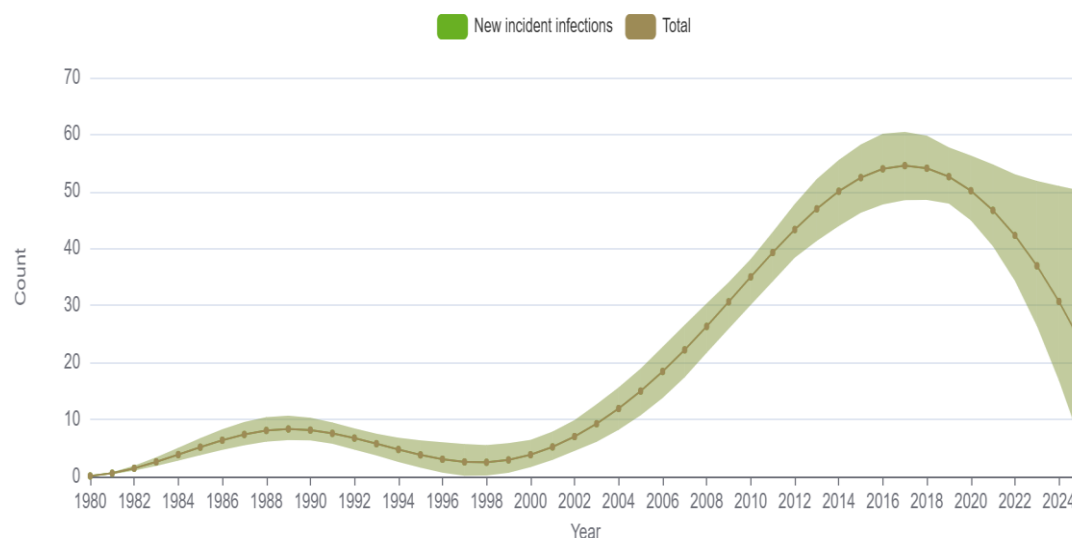

РЕЗУЛТАТИ ОД МОДЕЛОТ НА МЕТОД НА ИНЦИДЕНЦА

Алатката за моделирање на ХИВ на ECDC користејќи го методот на инциденца го процени годишниот број на нови инфекции (инциденца на ХИВ), времето до дијагноза и процентот на недијагностицирани ЛЖХИВ.

Резултатите покажуваат дека бројот на нови инфекции се намалува во последните години (Графикон 7). Се проценува дека имало 23,6 (95% CI 5,9-50,2) нови инфекции во 2025 година. Интервалите на доверба се широки бидејќи постои висок степен на несигурност во овие проценки.

Графикон 7. Проценет број на нови ХИВ инфекции, ЛЖХИВ, Република Северна Македонија, 1987-2025

Моделот го проценува просечното време до дијагноза на 5,3 (95% CI 4,7-5,7) години за сите ЛЖХИВ.

Алатката проценува дека 25,7% (95% CI 20,8-31,5) од сите ЛЖХИВ се недијагностицирани. Користејќи ги овие пропорции, проценетиот број на ЛЖХИВ беше пресметан со примена на формулата:

Вкупно сите ЛЖХИВ = $496 / (1 - 25,7\% / 100) = 668$;

Користејќи ги дефинициите и изворите на податоци, континуумот на тестирање и грижа за ХИВ за сите ЛЖХИВ е:

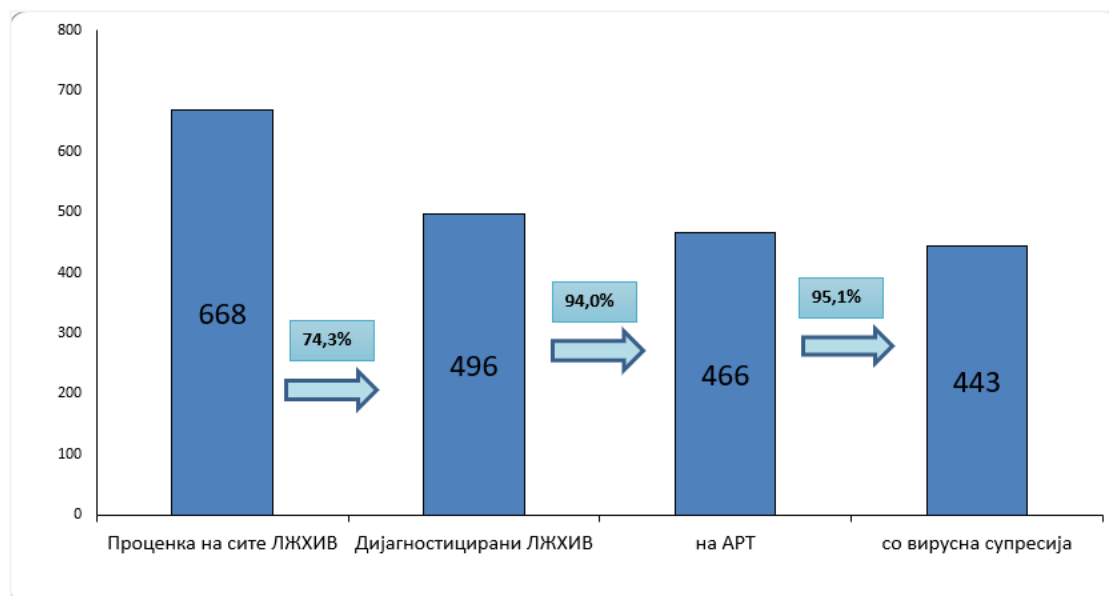
Фаза 1: Број на ЛЖХИВ: 668 (95% CI 626-724) кога се користи проценетата пропорција на недијагностицирани од алатката за моделирање на ХИВ на ECDC со исклучување на смртни случаи и миграции.

Фаза 2: Дијагностицирани - 496 со исклучување на смртни случаи, миграции, долгорочно изгубени за следење од вкупниот број дијагностицирани. При користење на проценетиот број на ЛЖХИВ како именител, 74,3% (95% CI 68,5%-79,2%) од нив се дијагностицирани до крајот на 2025 година.

Фаза 3: На АРТ - 466 со исклучување на смртни случаи, миграции, долгорочно изгубени за следење. Од дијагностицираните, 94,0% биле на АРТ во 2025 година.

Фаза 4: Вирусна супресија - 443 е проценетиот број на лица на АРТ чие последно мерење на ХИВ вирусното оптоварување во 2025 година било <200 копии/ml. Од 466 на АРТ, 95,1% постигнале вирусна супресија во 2025 година.

Графикон 8. ХИВ континуум, ЛЖХИВ, Република Северна Македонија, 1987-2025

АКТИВНОСТИ ЗА ТЕСТИРАЊЕ И ЕДУКАЦИЈА КАЈ ОПШТА ПОПУЛАЦИЈА

Центри за јавно здравје

Центрите за јавно здравје во 2025 година беа вклучени во националната програма за заштита на населението од ХИВ инфекција и спроведуваа доброволно доверливо советување тестирање. Во тек на 2025, опфатени се 440 лица со доброволно и доверливо тестирање за ХИВ.

Табела 4. Дистрибуција на ДДСТ активности по ЦЈЗ, Р. С. Македонија, 2025

ЦЈЗ	Доброволно и доверливо тестирање и советување за ХИВ				
	I	II	III	IV	Вкупно
ЦЈЗ Битола	4	4	3	4	15
ЦЈЗ Велес	66	56	57	58	237
ЦЈЗ Кочани	2	3	3	4	12
ЦЈЗ Куманово	28	22	23	27	100
ЦЈЗ Охрид	5	3	2	5	15
ЦЈЗ Прилеп	8	7	9	3	27
ЦЈЗ Скопје	0	0	0	0	0
ЦЈЗ Струмица	3	0	0	1	4
ЦЈЗ Тетово	23	1	1	0	25
ЦЈЗ Штип	0	3	0	2	5
ВКУПНО	139	99	98	104	440

Институт за јавно здравје

Институтот за јавно здравје согласно Програмата за заштита на населението од ХИВ инфекција во 2025 година и препораките на СЗО за спроведување на активности за превенција на ширење на ХИВ/СИДА, континуирано ја следеше состојбата со движењето на ХИВ/СИДА во Р.С.Македонија и во светски рамки.

Активноста на ИЈЗ се огледаше во организирање, координирање и директно учество во спроведување на активностите предвидени со Програмата и пружање на стручно-методолошка помош на епидемиолошката служба на територијата на Р. С. Македонија.

Мерките и активностите предвидени со Програмата во 2025 година интензивно и континуирано се спроведуваа во текот на целата година и тоа особено во поглед на:

1. Изготвување на Годишен Извештај за спроведување на Програмата за заштита на населението од ХИВ/СИДА за 2024 година;
2. Изработка на едукативен материјал поставен на веб страната по повод светскиот ден на СИДА, 1 декември.
3. Внес на податоци за ХИВ/СИДА во системот TESSy, до ECDC и СЗО.
4. Анализирани и евалуирани се пристигнатите материјали од СЗО и ECDC, за движењето на ХИВ/СИДА во светот, како и мерките и активностите кои се превземаат на светско ниво за нејзино понатамошно следење.
5. Организирана Обука за советувачи за ХИВ тестирање
 - Обуката за советувачи за ХИВ се одржа на ден 24.11.2025 година во Деканатот на Медицинскиот факултет при УКИМ – Скопје. На таа обука беа присутни 53 учесници на настанот од 10-те Центри за јавно здравје, НВО и други гости. Дополнително, обука беше спроведена и online со учество на матични лекари и други здравствени работници.
 - Обуката ја спроведуваа: д-р Драган Кочински за Епидемиолошката состојба поврзана со ХИВ, проф. д-р Голубинка Бошевска за Основи за ХИВ тестирање – глобални програми за ХИВ СЗО и ECDC, алгоритми на ХИВ и вештини на советување и асс. д-р Билјана Петреска за Пренос и превенција на ХИВ - Лекување, грижа, поддршка - Предекспозициска и постекспозициска профилакса за ХИВ од Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби.

ХИВ тестови изработени во 2025 година во Здравствени установи во

Како дел од активностите за мониторинг на бројот на извршени тестови за ХИВ, ИЈЗ редовно ги обработува извештаите за вкупниот број на извршени тестови за ХИВ по медицински и други индикации (Табела 5). Во 2025 година, извршени се вкупно 119.356 тестови за ХИВ, што претставува значително зголемување споредено со 2024 година (n=52.314).⁵

⁵ Зголемувањето се должи на тоа што во калкулацијата се вметнати сите ЗУ кои тестираат во државата.

Табела 5. ХИВ тестови изработени во 2025 година во Здравствени установи во Република Северна Македонија*.

<i>Здравствени Установи во Република Северна Македонија</i>	<i>Вкупно тестови</i>
ЦЈЗ Битола	1.433
ЦЈЗ Велес	237
ЦЈЗ Кочани	900
ЦЈЗ Куманово	1502
ЦЈЗ Охрид	15
ЦЈЗ Прилеп	1.481
ЦЈЗ Скопје	0
ЦЈЗ Тетово	2030
ПЗ Гостивар	704
ЦЈЗ Струмица	4
ЦЈЗ Штип	1765
Институт за Јавно здравје – Одделение за вирусологија	2.614
Клиника за Инфективни заболувања и фебрилни состојби	3.981
КБ Битола	0
КБ Штип	580
КБ Тетово	0
Општа болница Гостивар	0
Општа болница Охрид	1.391
Општа болница Дебар	220
Општа болница Струга	0
Општа болница Велес	0
Општа болница Кавадарци	171
Општа болница Гевгелија	990
Општа болница Прилеп	1032
Општа болница Куманово	0
Општа болница Кочани	0
Општа болница Струмица	593
Општа болница Кичево	218
ЈЗУ Специјална болница за нефрологија Струга	933
Градска Општа Болница “8 Септември” – Скопје	6.735
ЈЗУ Универзитетски институт за клиничка биохемија	8.506
ЈЗУ Институт за трансфузиона медицина	60.233
КБ Ацибадем Систина – Скопје	8.579
КБ Жан Митрев	3241
Дијагностика Фармахем – Скопје	14
Синево	973
Авицена	836
РЕМЕДИКА–Скопје	2.959
БИОТЕК-Скопје	833
Лаор	81
Генеа	256
ВФВ Медикал	0
Нова Лаб Дијагностика	0
Рамус	1.028
Санте Плус Гроуп	810
“Болница Плодност” – Битола	1.478
Вкупно	119.356

*Податоците се добиени преку писмен допис или е – mail информација/ порака, од сите горенаведени институции, кои спроведуваат ХИВ тестирање во нивните лаборатории.

ЗАКЛУЧОЦИ

1. Епидемиолошката состојба со ХИВ/СИДА во Република Северна Македонија и понатаму се карактеризира како ниско-превалентна, со релативно ниска инциденца споредено со земјите од ЕУ/ЕЕА. Сепак, податоците укажуваат на континуирано присуство на инфекцијата и одредени неповолни трендови кои бараат засилено внимание.
2. Во 2025 година е регистрирано намалување на бројот на новодијагностицирани случаи во однос на претходната година и десетгодишниот просек, но долгорочниот тренд (последни 10 години) укажува на постепено зголемување на бројот на случаи, што укажува дека епидемијата останува активна.
3. Епидемијата во Македонија има изразено концентриран карактер, со доминантна застапеност кај мажи кои имаат секс со мажи (МСМ), што е во согласност со трендовите во европскиот регион. Дополнително загрижува податокот за висока преваленца во оваа популација, што укажува на постоење на стабилни трансмисиони мрежи.
4. Возрасната структура на новите случаи покажува дека најпогодена е популацијата на возраст од 20–39 години, односно сексуално активната популација, што има значајни импликации врз јавното здравје и економската продуктивност.
5. Резултатите од моделот на инциденца укажуваат на значителен удел на недијагностицирани лица (околу една четвртина од сите лица кои живеат со ХИВ), како и релативно долго просечно време до дијагноза (над 5 години), што укажува на доцно откривање на инфекцијата и потенцијално продолжено ширење во популацијата.
6. Континуумот на грижа покажува добри резултати кај лицата кои се веќе дијагностицирани, особено во делот на пристап до антиретровирусна терапија и постигнување вирусна супресија. Ова укажува на квалитетен клинички менаџмент, но и на потреба за подобрување на првата фаза – рано откривање.
7. Иако е забележано значително зголемување на бројот на извршени ХИВ тестови во 2025 година, учеството на јавноздравствените институции (ЦЈЗ) во доброволното тестирање останува ограничено, а географската дистрибуција на услугите е нерамномерна.
8. Вкупно, состојбата укажува дека и покрај стабилниот здравствен систем за третман, постојат слабости во раното откривање, таргетирањето на ризичните групи и опфатот со превентивни услуги.

ПРЕПОРАКИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА СОСТОЈБАТА И НАДЗОР

1. Подобрување на раното откривање
 - Проширување на достапноста на доброволно доверливо тестирање, особено во урбани средини и региони со повисок број случаи.
 - Воведување и скалирање на community-based и outreach тестирање, особено кај MSM и други клучни популации.
 - Имплементација на HIV self-testing како дополнителна стратегија.
2. Намалување на недијагностицираната популација
 - Активно таргетирање на клучни популации преку соработка со невладини организации.
 - Кампањи за подигнување на свеста за значењето на редовно тестирање.
 - Фокус на клучни популации.
 - Намалување на стигмата и дискриминацијата како бариера за тестирање.
3. Подобрување на епидемиолошкиот надзор
 - Зајакнување на системот за рутинско собирање и анализа на податоци (вклучително и ризик фактори).
 - Подобрување на комплетноста и квалитетот на пријавувањето.
 - Редовно ажурирање и користење на модели за проценка (ECDC modelling tool).
 - Воспоставување на сентинел надзор кај клучни популации.
 - Редовни биобехејвиорални истражувања за следење на преваленца и ризици.
4. Подобрување на покриеноста со превентивни интервенции
 - Воведување и проширување на PrEP (предекспозициона профилакса) кај ризични групи.
 - Подобрување на пристапот до кондоми и лубриканти преку јавни и community канали.
 - Засилување на едукативните програми за сексуално здравје.
5. Јакнење на улогата на јавно-здравствените институции
 - Активирање на сите ЦЈЗ во спроведување на ДДСТ.
 - Зголемување на човечки и финансиски ресурси за ХИВ програмите.
 - Континуирана обука на здравствени работници за советување и тестирање.
6. Подобрување на координацијата
 - Зајакнување на соработката помеѓу ИЈЗ, ЦЈЗ, клиниките и НВО секторот.
 - Размена на податоци и координирано планирање на интервенции.
 - Усогласување со меѓународните цели (UNAIDS 95-95-95).